

LÄNSSTYRELSEN
ÄLVSBORGS LÄN
Miljövårdsenhet
Björn Risinger

BESLUT

1988-12-19
Rek + mb

11.1211-615-82
83-202

Enligt sändlista

BILDANDE AV SUNDHOLMENS NATURRESERVAT

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Sundholmens naturreservat.
Kommun:	Borås
Socken:	Äspered
Läge:	17 km ONO om Borås, 3 km 0 om Äspered i sjön Tolkens södra del (jfr bilaga 1)
Kartblad:	Ekonomiska kartbladet 7C 1j (7219)
Gränser:	Innerkanten av den kraftigtprickstreckade linjen på bifogadkarta (bilaga 2)
Fastigheter och fastighetsägare:	Sundholmen 2:4, Skogsvårdsstyrelsen, Box 343, 501 06 BORÅS. Sundholmen 2:1, Anders Wigart, Rangeltorpsg 29, 412 69 GÖTEBORG
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen
Areal:	19 ha

Beskrivning av området

Sjön Tolkens västsida är ett lövskogsrikt kulturlandskap. Vid Hägnagärdet upptar bokskogen en stor del av sluttningen. Här finns också lövblandskog med näringsrik flora, bl a strutbräken, tandrot och skogsbingel, samt äng och hage. Vid stranden ligger en badplats. Strax utanför stranden, mitt i sjön Tolken, ligger Holmen med Sundholmens slottsruin, ett Braheslott från äldre Vasatid. Öns öppna mitt hålls öppen genom fårbeta och stränderna kantas av en aldominerad strandskog. Holmen med Sundholmens slottsruin har även stor betydelse för ett antal fladdermusarter.

Ärendets handläggning

Sundholmen 2:4 donerades 1963 till Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län med avsikten att för all framtid vårdas och förvaltas som ett naturreservat.

Samtidigt avstyckades fastigheten Sundholmen 2:6 på ön Ramnö i Tolken. Denna fastighet förvärvades 1970 av Staten genom naturvårdsfonden.

1974 genomfördes en omfattande naturinventering av Sundholmen 2:4, varefter ett förslag

presenterades om Sundholmens naturreservat, omfattande Sundholmen 2:4 (Hägnagärdet) samt öarna i Tolken Holmen, Vedaholmen och Ramnö. Efter behandling i länets skötselråd befanns reservatsbildning vara aktuell endast för Hägnagärdet och ön Holmen.

Skogsvårdsstyrelsen aktualiserade 1982 frågan om förordnande med stöd av naturvårdslagen för fastigheten Sundholmen 2:4 jämte omgivande skyddsvärda områden.

Länsstyrelsen remitterade i december 1982 ett förslag till förordnande samt förslag till skötselplan för Hägnagärdet med Sundholmen. På grundval av inkomna yttranden har länsstyrelsen efter samråd med markägarna sammanställt föreliggande förslag till skötselplan samt beslut om naturreservat.

Det nya förslaget har remitterats under 1988 och reviderats i huvudsak enligt synpunkter från naturvårdsverket, berörda nämnder i Borås kommun, skogsvårdsstyrelsen och naturskyddsföreningen. Ägaren till Holmen, Anders Wigart, medger naturskydd endast om samhället förvärvar Holmen och föreslagen fritidsbebyggelse på Wigarts fastigheter beviljas.

Erbjudande om markbyte alternativt förvärv av Holmen har lämnats underhand av länsstyrelsen till Anders Wigart. Någon överenskommelse har emellertid inte träffats. Fråga om fritidsbebyggelse på övriga delar av Sundholmen 2:1 prövas i annan ordning.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas med innerkanten av en punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga 2) bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och eftersom området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) området som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara Sundholmens naturreservat.

Ändamålet med naturreservatet skall vara att bevara och vårda ett varierat kulturlandskap med ett stort bokskogsinslag. Stor hänsyn skall tas till kulturminnesvårdens och friluftslivets intressen. Skogen bör skötas så att biologiska, kulturhistoriska och estetiska värden tillvaratas i första hand. Generellt bör gälla att friluftsanläggningar bör kunna komma till stånd om de inte uppenbart är störande för natur- och kulturminnesvärden.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter i naturreservatet

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. uppföra helt ny byggnad eller anläggning eller utföra till- eller påbyggnad av befintlig byggnad;
2. anlägga ny väg eller ny parkeringsplats;
3. uppföra mast, antenn eller liknande anordning;

4. anlägga ny mark- eller luftledning;
5. anordna upplag;
6. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord eller torv;
7. gräva, borra, spränga, schakta, muddra, tippa eller fylla ut;
8. dika eller dämna;
9. plöja, harva eller fräsa mark;
10. sprida gödselmedel eller bekämpningsmedel;
11. röja, gallra, avverka, upparbeta vindfälle, markbereda, så eller vidta annan skogsbruksåtgärd.

Föreskrifterna A 2, 5, 7, 9 och 11 skall dock ej utgöra hinder för åtgärder som utförs enligt fastställd skötselplan. Föreskrifterna A 1, 5 och 7 skall ej utgöra hinder för sådana underhålls- och restaureringsarbeten av Sundholmens slottsruin som sanktionerats av länsstyrelsen. Föreskrifterna A 7 och 11 skall ej utgöra hinder för underhåll av befintlig lågspänningsledning i naturreservatet

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förplikas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet, nämligen

1. gränsmärkning av och upplysning om naturreservatet;
2. utförande av vård- och skötselåtgärder enligt bifogad skötselplan;
3. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens friluftsliv enligt bifogad skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta i naturreservatet

Utöver vad som gäller i övrigt är det förbjudet att

1. framföra eller parkera motordrivet fordon annat än på särskilt anvisade vägar och parkeringsplatser;
2. ställa upp husvagn, campingbil eller släpfordon över natt;
3. medföra ej kopplad hund;
4. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning;
5. göra upp eld annat än på särskilt anvisad plats;
6. tälta annat än högst en natt på särskilt anvisad plats;
7. bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar;
8. plocka eller gräva upp blommor, ris, mossor eller lavar.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av naturreservatet

1. Skogsvårdsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare. Avtal om ansvar och arbetsuppgifter skall träffas mellan naturvårdsförvaltaren och länsstyrelsen.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 4).

I särskilda fall kan länsstyrelsen, med stöd av 12 § naturvårdslagen, medge undantag från meddelade bestämmelser.

Enligt 37 och 38 §§ naturvårdslagen gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 10 eller 19 § samma lag kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 39 § naturvårdslagen vid vite förlägga honom om att rätta vad olovligen skett. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att hos tingsrätten få handräckning för att åstadkomma rättelse.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (se bilaga 3).

Beslut i ärendet har fattats av länsstyrelsens styrelse. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Arne Bengtsson, Mauritz Björnberg, Ulla Carlsson, Gunnar Högborn, Eskil Jinnegård, Gösta Johansson, Ingvar Karlsson, Sten Lundin, Per-Åke Olsson, Lars Sundin samt suppleanterna Allan Kindlund och Bengt Larsson. I den slutliga handläggningen har deltagit länsrådet Åkerlund samt förste byråingenjören Risinger, föredragande, länsassessorn Josefson, juridiska enheten, länslantmätaren Wiksten, lantmäterienheten, biträdande länsarkitekten Olsson, planenheten, miljövårdsdirektören Rahmn och avdelningsdirektören Bengtsson, miljövårdsenheten samt länsantikvarien Åkerström, kulturmiljöenheten.

Göte Fridh
Björn Risinger

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Hur man överklagar
4. Skötselplan